

Pöytäkirja

13.12.2022

VN/9111/2020
VN/9111/2020-MMM-46

Seurantaryhmän 3. kokous (7.12.2022)

Aika: 7.12.2022 klo 10-12

Paikka: Teams

Läsnä: jäsenet / varajäsenet

Aho Hanna	Suomen Luonnonsuojeluliitto
Alakoski Tomi	Suomen 4H-liitto ry
Granholm Heikki	maa- ja metsätalousministeriö
Ikonen Juho	Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK
Islander Anu	Metsäteollisuus ry
Hirvonen Petri	työ- ja elinkeinoministeriö
Husu-Kallio Jaana	maa- ja metsätalousministeriö
Jalonen Pauliina	Kuntaliitto
Jokelainen Timo	Lapin ELY-keskus
Kaipainen Jaana (kohdat 1-6)	Suomen metsäkeskus
Kortemaa Hanna	Ruokavirasto
Kulmala Liisa	Ilmatieteenlaitos
Leinonen Johanna	Metsähallitus
Lemström Bettina	työ- ja elinkeinoministeriö
Liimatta Jonas (kohdat 5-6)	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Muurman Jarmo	ympäristöministeriö
Mäkivuokko Harri (kohdat 1-6)	Pro Agria keskusten liitto

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

Nylund Mats	Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund r.f.
Packalen Tuula	maa- ja metsätalousministeriö
Salminen Anna	maa- ja metsätalousministeriö
Soimakallio Sampo (kohdat 1-6)	Suomen ympäristökeskus
Tolvanen Anne (kohdat 4-9)	Luonnonvarakeskus
Vainio-Mattila Birgitta	maa- ja metsätalousministeriö

Muut kokouksen osallistujat:

Keppola Erika	maa- ja metsätalousministeriö
Kumpulainen Susanna	selvityshenkilö
Horne Paula	PTT
Pohjola Mikko	maa- ja metsätalousministeriö
Raivio Tuomas	Gaia Consulting

Käsitellyt asiat

Käsitellyt asiat

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.02 ja totesi meneillään olevan nyt paljon hyvää pohinää. Elokuussa seurantaryhmän retkeilyllä oli tutustuttu tutkimus- ja innovaatio-ohjelman hankkeissa tehtävään työhön ja tuloksiin. Puheenjohtaja kiitti esitysten, kohteiden ja keskustelun olleen arvokkaita ja esitti osallistuneilta tulleen ilahduttavan palautteen kannustamana vastaavaa retkeilyä toteutettavaksi tulevanakin vuonna.

Todettiin vuoden kuluessa tapahtuneet jäsenvaihdokset ja toivotettiin tervetulleiksi uudet jäsenet:

EK:n Janne Peljon varajäseneksi on nimetty johtava asiantuntija Minna Ojanperä.

Luonnonvarakeskuksen varsinaiseksi jäseneksi on nimetty Anne Tolvanen ja varajäseneksi Päivi Merilä.

Suomen metsäkeskuksesta varsinaiseksi jäseneksi on nimetty Ari Einin tilalle johtava EU-metsäasiantuntija Jaana Kaipainen.

Metsäteollisuus ry:stä jäseneksi Matti Mäkelän tilalle nimetty metsäasiantuntija Anu Islander. Varajäsentä ei ole toistaiseksi nimetty.

Suomen 4H-liiton Tomi Alakosken varajäseneksi on nimetty kehityspäällikkö ja Taimiteko -projektipäällikkö Sampo Juhajoki.

ELY-keskuksista Leena Gunnarin tilalle jäseneksi nimetty johtaja Timo Jokelainen Lapin ELY-keskuksesta ja varajäseneksi johtaja Jonas Liimatta Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksesta.

Lisäksi todettiin, että MTK:n Anssi Kainulaisen tilalla kokouksessa MTK:ta edustaa maankäytön asiantuntija Juho Ikonen. MTK vahvistaa uuden varajäsenen myöhemmin.

Puheenjohtaja toivotti myös tervetulleeksi Marjaana Suorsan seuraajan, uuden tutkimus- ja innovaatio-ohjelman ohjelmapäällikön Mikko Pohjolan, joka on aloittanut työssä kuluvana syksynä.

Seurantaryhmän työ jatkuu asetetun mukaisesti vuoden 2023 loppuun asti.

2. Esityslistan hyväksyminen

Hyväksyttiin esityslista ilman muutoksia.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin 12.5. kokouksen pöytäkirja muutoksitta.

4. COP27 yhteenveto ja terveiset

Kuultiin Salmisen esitys COP27-osapuolikokouksen tuloksista ja maatalouden neuvotteluissa syntyneestä päätöksestä. Salminen osallistui neuvotteluihin EU:n maatalouden ja maankäyttösektorin teemaryhmän vetäjänä. Egyptissä 5.-20.11. pidetyn kokouksen tavoitteena oli ollut edistää ilmastotyön toimeenpanoa, mutta päästöjen hillintätoimien osalta tulos oli jäänyt pettymykseksi. Kokouksessa oli kuitenkin saavutettu historiallinen sopu uuden ilmastorahaston perustamisesta kaikkein haavoittuvimpien maiden tukemiseen ilmastomuutoksen aiheuttamien tuhojen käsittelyssä. Kokouksessa oli myös tehty päätös maatalouden ilmastotyön ja ruokaturvan toimeenpanosta. Päätös pitää sisällään nelivuotisen työohjelman. Salminen arvioi päätöksen tukevan maatalouden laajempaa kytkemistä osaksi kansallisia päästövähennystavoitteita sekä viestivän kansainvälisille ilmastorahoittajille maatalouden ilmastotyön mahdollisuuksista.

Ilmastokokouksen yhteydessä MMM oli myös toteuttanut yhteistyössä Ilmatieteenlaitoksen, Luonnonvarakeskuksen ja Turun yliopiston sekä useiden kansainvälisten toimijoiden kanssa oheistapahtumia muun muassa Pohjoismaiden paviljongissa. Tapahtumissa oli tuotu esiin muun muassa kosteikkoviljelyä ja turvemaiden ilmastokestävää käyttöä Hiilestä kiinni -hankkeiden tutkijoiden voimin.

Keskustelussa pohdittiin maatalouden COP27-päätöksen merkitystä Suomen kannalta ja kuinka maankäyttösektorin Hiilestä kiinni -hankkeissa tuotettava tieto ja osaaminen voisivat linkittyä päätöksen toimeenpanoon. Keskustelua käytiin myös kansainvälisen metsäkadon torjumista edistävän Forest and Climate Leaders Partnership -aloitteen mahdollisuuksista Suomen näkökulmasta. Puheenjohtaja kiitti Salmisen työtä.

5. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma (MISU) ja Hiilestä kiinni -toimenpidekokonaisuus

Granholm antoi ajankohtaiskatsauksen maankäyttösektorin ajankohtaisiin asioihin. EU:n metsäkatoasetuksesta on saavutettu sopu, muun muassa lainsäädännön takautuvuus herättää runsaasti kysymyksiä. Maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmaa on käsitelty valiokunnissa syksyn aikana muiden ilmastosuunnitelmien rinnalla sekä tehty tutuksi ministeriön syksyllä järjestämässä sidosryhmätilaisuudessa. Toimia on pidetty yleisesti ottaen hyväksyttävänä ja kannatettavina, keskustelussa puhututtaa lähinnä toimien riittävyys. Tilastokeskuksen pikaennakkotietojen julkistamista seurannut keskustelu hiilinielujen riittävydestä on näkynyt myös eduskuntakäsittelyssä.

Maankäyttösektorin ilmastotoimien toimeenpano etenee nyt osana MISUa ja muiden kansallisten strategioiden ja suunnitelmien, kuten CAP:n ja kansallisen metsästrategian toimeenpanoa. Granholm kävi läpi keskeiset käynnistetyt toimet ja julkisen talouden suunnitelmaan esitetyt lisärahoitustarpeet sekä kesällä valtioneuvoston selonteon antamisen yhteydessä sovitujen lisätoimien etenemisen.

Hiilinielujen ylläpito ja kasvattaminen on kirjattu yhdeksi uuden metsästrategian tavoitteeksi ja METKA-tukijärjestelmä tulee tukemaan ilmastoystävällistä metsänhoitoa. Selvitys maankäyttösektorin pikaennakkotietojen syistä sekä EU:n LULUCF-velvoitteen saavuttamisesta on valmisteilla. Lisäksi käynnissä on selvitys metsälain ilmastovaikutusten arvioinnista, samoin MMM:n ja YM:n yhteinen työryhmätyö maankäytönmuutosmaksun valmistelemiseksi.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukseen perustetaan vuoden 2023 alussa ilmastoyksikkö tukemaan valtakunnallisesti ilmastolain mukaisten maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman ja kansallisen ilmastomuutokseen sopeutumisen suunnitelman toimeenpanoa. Valmistelu etenee suunnitellusti, yksikön asiantuntijat (12 htv) on tarkoitus rekrytoida alkuvuodesta 2023.

ELY-keskusten lisäresursoinnin todettiin olevan tarpeellinen ja täydentävän jo olemassa olevia asiantuntijaresursseja ja jatkavan hyvää alueiden välistä yhteistyötä ilmastoasioissa.

6. Toimeenpanon edistäminen

Kuultiin Pohjolan ajankohtaiskatsaus **tutkimus- ja innovaatio-ohjelmasta**. Ohjelmasta ensimmäisessä vaiheessa käynnistetyt kolmivuotiset hankkeet ovat nyt kääntymässä loppusuoralle ja vuonna 2022 käynnistetyt viisi uutta hanketta ovat hyvässä vauhdissa. Seurantaryhmä on kuluvan vuoden aikana tutustunut hankkeisiin myös tutkimuskohteilla. Syksyllä ohjelma on ollut esillä Oulun yliopiston Studio Lipasto -tilaisuudessa sekä järjestänyt runsaasti kiinnostusta herättäneen hybriditilaisuuden sidosryhmille.

Neljä kokonaisuuden hanketta ja tutkijaa, joista kaksi nuorten tutkijoiden verkostosta, esiintyi myös MMM:n COP27-oheistapahtumissa. Yhteistyö STN CLIMATE -ohjelman nuorten tutkijoiden uran tukemiseksi kanssa jatkuu alkuvuodesta.

Ohjelmatyön tavoitteena on tuoda jatkossa lisäarvoa hankkeille ja kokonaisuudelle tukemalla tutkimustiedon ja -tulosten jalkauttamista ja erityisesti innovaatio- ja pilotointitoiminnan edistämistä.

Raivio ja Horne kertoivat **Hiilestä kiinni -kehittämishankekokonaisuuden vaikuttavuusarvioinnista**, jonka toteuttavat Gaia Consulting ja PTT. Selvityksessä käydään läpi noin 90 kehittämishankkeen kokonaisuus, kehitetään menetelmä hankkeiden vaikuttavuuden arviointiin ja tuotetaan ex-ante -tyyppinen määrällinen ja laadullinen arvio siitä, kuinka kehittämishankkeet ja ohjelma kokonaisuutena tukevat sille asetettuja päämääriä.

Hankkeiden työpaketit on asetettu vaikuttavuuspolulle, jotta olisi arvioitavissa, kuinka kaukana rahoituksen painopiste on konkreettisista päästövähennyksistä. Vaikuttavuuspolun taustalla on muutosteoria, jonka mukaan tieto suodattuu menetelmiksi, joita testataan ja pannaan toimeen ja jotka maanomistajat omaksuvat.

Raivio nosti esiin alustavina havaintoina kysymykset siitä, onko rahoituksen painopiste oikeassa kohdassa vaikuttavuuspolulla, kuinka maanomistajat saadaan lopulta toteuttamaan vaaditut muutokset ja onko hankekokonaisuuden toteutuskoneisto oikea juuri tämän kysymyksen ratkaisemiseen. Lokakuussa käynnistyneen selvityksen on tarkoitus valmistua maaliskuussa.

Selvitystä pidettiin hyödyllisenä ja vaikuttavuuspolkutarkastelua erittäin kiinnostavana. Keskustelussa tuotiin esiin se, että osan hankkeista vaikutukset tulevat näkyviin pitkällä aikajänteellä ja toisaalta osin kyse on vasta ensimmäisten kynnysten ylittämisestä, minkä hanketoiminta on mahdollistanut. Selvityksen todettiin myös tuottavan tarpeellista tietoa tulevien hankehakujen toteutusta ajatellen.

Kumpulaisen selvitystyön tavoitteena puolestaan on tuottaa tietoa nykytilasta ja toimintasuositukset **MISU:n osaamisen, koulutuksen ja neuvonnan kokonaisuuden toteuttamiseksi**. Kumpulainen on käynyt työssään läpi maa- ja metsätalouden alojen eri opintoasteiden koulutustarjonnan, oppimateriaalit, opetusmaatilat ja keskeiset maankäyttösektoriin liittyvät hankkeet. Näin laajaa selvitystä ei alan koulutuksesta ole tehty, ja nykytilan ja tavoitteiden tarkastelu on Kumpulaisen mukaan jo osoittautunut useita kehityskohteita. Selvitys suosituksineen valmistuu tammikuussa.

Keskustelussa kannatettiin lämpimästi ajatusta digitaalisesta oppimateriaalikirjastosta ja nostettiin esiin työn kytkeytyminen VNTEAS-hankeeseen Vihreän siirtymän koulutus- ja osaamistarpeet (VISIOS).

7. Viestintä

Keppola kertoi kuluneen vuoden viestintätoimenpiteistä ja painotuksista sekä suunnitelmista tulevalle keväälle. Tapahtumia on ollut runsaasti ja viestintäkampanjalla on tuotu esiin ilmastokeskävää metsätaloutta. Kokonaisuudessa mukana olevien toimijoiden viestintä on tärkeää viestinnän tavoitavuudelle.

Maankäyttösektorin työn toimeenpano edellyttää laajaa yhteistyötä ja erityisesti maanomistajia lähellä olevien toimijoiden mukaan saamista. Keppola esitti seurantaryhmälle ajatuksen viestinnän ja vuorovaikutuksen yhteistyöryhmän perustamisesta maankäyttösektorin ilmastotyön laajemman toimeenpanon edistämiseksi.

Puheenjohtaja kiitti lämpimästi Keppolaa erinomaisesta työstä Hiilestä kiinni -viestinnän vetäjänä. Keppola siirtyy virkavapaansa jälkeen ministeriössä toisiin tehtäviin ja hänen seuraajansa aloittaa työnsä joulukuussa.

8. Muut asiat

Kutsut kevään kokouksiin on lähetetty seurantaryhmälle. Seuraava kokous pidetään 9.2.2023 klo 10.30-12.30 teemana seurantaryhmän jäsenorganisaatioiden rooli MISUn toimeenpanossa. Kevään toinen kokous pidetään 9.5. klo 13-15.

9. Kokouksen lopetus

Puheenjohtaja kiitti osallistujia hyvästä yhteistyöstä kuluvana vuonna ja päätti kokouksen klo 12.00.

Liitteet

-

Jakelu

Seurantaryhmän jäsenet ja varajäsenet

Tiedoksi

Joel Järvinen, Erika Keppola, Mikko Pohjola, Tia-Maria Virtanen